

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О. О. Рудаченко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 30 с.

Укладач д-р екон. наук, проф. О. О. Рудаченко

Рецензент

В. В. Коненко, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою підприємництва та бізнес-адміністрування,
протокол № 3 від 31.08.2024*

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Цілі та завдання кваліфікаційної роботи.....	5
2 Організація виконання кваліфікаційної роботи.....	6
3 Вимоги до змісту й структури кваліфікаційної роботи.....	10
4 Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	14
5 Рецензування і захист кваліфікаційної роботи.....	18
6 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	19
Додаток А Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт.....	21
Додаток Б Бланк завдання на кваліфікаційну роботу.....	22
Додаток В Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи.....	24
Додаток Г Титульна сторінка кваліфікаційної роботи.....	25
Додаток Д Приклади оформлення таблиці та ілюстрації.....	26
Додаток Е Титульна сторінка графічного матеріалу до захисту кваліфікаційної роботи.....	27
Додаток Ж Зразок оформлення реферату.....	28
Додаток И Структурна схема кваліфікаційної роботи.....	29

ВСТУП

Кваліфікаційна робота бакалавра є самостійною, науково-практичною роботою здобувача, що підводить підсумки набутих ним знань, вмінь та навичок з основних дисциплін, передбачених навчальним планом за базові курси навчання. Кваліфікаційна робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачем за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Кваліфікаційна роботи повинна обов'язково включати елементи дослідження: вони або містять нові факти і матеріали, або по-новому узагальнюють та інтерпретують вже відомі дані.

Тематика роботи, її зміст і об'єкт дослідження визначаються кафедрою з урахуванням інтересів здобувачів відповідно до специфіки спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля. При написанні роботи необхідно дотримуватися загальних вимог щодо її структури та оформлення.

Методичні рекомендації призначені для надання допомоги здобувачам під час виконання кваліфікаційних робіт згідно з чинними стандартами України.

Завданням методичних рекомендацій є викладення основних положень та вимог щодо змісту кваліфікаційної роботи, її оформлення, організаційних сторін виконання, підготовки до захисту, порядку захисту й оцінювання.

1 ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання і захист кваліфікаційної роботи, окрім складання атестаційного екзамену зі спеціальності, є завершальним етапом навчання у закладі вищої освіти. Кваліфікаційна робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності здобувача, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисциплін, що передбачені навчальним планом спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, а також проходження усіх видів практик.

Здобувач повинен підтвердити рівень загальнотеоретичної і спеціальної підготовки. Кваліфікаційна робота ґрунтується на публічному захисті, на підставі якого комісія вирішує питання щодо присвоєння її автору кваліфікації бакалавра з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і видачу диплома бакалавра.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є вирішення однієї науково-методичної проблеми, яка відповідає темі роботи та ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, а також систематизація, розширення і закріплення теоретичних і практичних знань за фахом і їх використання при вирішенні конкретних організаційних, виробничих і наукових завдань.

Завдання кваліфікаційної роботи:

– підтвердити уміння систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження, працювати з офіційною звітністю підприємств і установ, статистичними довідниками, нормативними й законодавчими актами, інструктивно-методичними матеріалами;

– набути навичок самостійної роботи щодо узагальнення теоретичного матеріалу при роботі з навчальною літературою;

– застосовувати на практиці методи фінансово-економічного аналізу, навчитися узагальнювати результати, робити чіткі обґрунтовані висновки, розробляти рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення роботи суб'єктів господарювання;

– набути навичок здійснення економічних прогнозів в умовах невизначеності й ризику;

– закріпити набуті знання щодо системних і комплексних підходів до сучасної методології і методики здійснення наукових досліджень, інструментарію і прийомів обґрунтування фінансово-управлінських рішень;

– сформувати вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки у процесах та явищах прикладної галузі;

– набуття диджитал-навичок роботи на комп'ютері при обробці даних за допомогою прикладних програм у бізнес-сфері.

Кваліфікаційна робота повинна вирізнятися логічним, доказовим, аргументованим спрямуванням і відповідати таким вимогам:

– містити всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
– виконуватися на матеріалах реального підприємства;
– містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті;

– бути оформленою відповідно до вимог державних та галузевих стандартів, зокрема ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки, та прийнятих на кафедрі;

– виконуватися і подаватися на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Кожний здобувач повинен добре володіти матеріалом кваліфікаційної роботи, вміти лаконічно й чітко викладати її основні твердження членам комісії з використанням презентації чи графічного матеріалу, що відображає основні результати роботи.

Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, оформлена без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми на реальному підприємстві і обґрунтованих пропозицій, до захисту не допускається.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційну роботу виконують на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, статистичних даних державного, регіонального та інших рівнів, спеціальної вітчизняної і зарубіжної літератури, досвіду країн ЄС з проблеми, що вивчається, а також результатів проведених здобувачем власних досліджень реального об'єкта.

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи:

1. Вибір теми та об'єкта дослідження, затвердження теми кваліфікаційної роботи.

2. Розробка завдання на кваліфікаційну роботу, складання календарного плану її виконання.

3. Затвердження завдання завідувачем кафедри.

4. Опрацювання літературних джерел і складання плану кваліфікаційної роботи.

5. Збирання статистичних даних під час навчальної практики.

6. Обробка статистичних даних із застосуванням ЕОМ та відповідного програмного забезпечення.

7. Розробка пропозицій із питань організації, розвитку та вдосконалення діяльності підприємництва, торгівлі чи біржової діяльності.

8. Написання першого варіанта тексту роботи, подання його для ознайомлення науковому керівникові.

9. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення кваліфікаційної роботи (згідно з вимогами цих методичних рекомендацій).

10. Проходження обов'язкової перевірки роботи на плагіат з використання спеціалізованого програмного забезпечення ХНУМГ ім. О. М. Бекетова до подання кваліфікаційної роботи на рецензування.

10. Подання завершеної кваліфікаційної роботи на рецензування науковому керівникові, отримання відгуку.

11. Подання роботи на кафедру для внутрішнього рецензування, отримання висновку кафедри.

12. Допуск кваліфікаційної роботи до захисту завідувачем кафедри.

13. Захист кваліфікаційної роботи в комісії.

До виконання кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі, які успішно виконали теоретичну програму навчального плану, завершили навчальну практику й захистили звіт з неї, склали атестаційний екзамен.

Керівництво кваліфікаційною роботою здійснює науковий керівник. Науковий керівник кваліфікаційної роботи затверджується наказом ректора університету за поданням кафедри. Науковими керівниками дипломних робіт призначаються провідні викладачі й науковці кафедри.

Науковий керівник надає здобувачу науково-методичну допомогу в його самостійній роботі над дипломом, а саме:

- індивідуально консулює здобувача;
- розробляє завдання на кваліфікаційну роботу;
- допомагає скласти план кваліфікаційної роботи;
- контролює дотримання графіка виконання роботи;
- рецензує частини роботи, перший варіант тексту і завершений рукопис;
- надає відгук на кваліфікаційну роботу;
- консулює щодо оформлення акту впровадження пропозицій кваліфікаційної роботи в діяльність підприємства (якщо він передбачений);
- готує здобувача до захисту.

Кваліфікаційна робота підготовки бакалавра зі спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність є комплексною. Виконуючи кваліфікаційну роботу, кожен здобувач досліджує, окрім проблем розвитку бізнесу, торгівлі та біржової діяльності, і проблеми інформаційного забезпечення процесу керування підприємством.

Тематика кваліфікаційних робіт розроблена кафедрою підприємництва та бізнес-адміністрування відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля, а також до програм вивчених нормативних і вибіркових дисциплін, враховуючи наукові дослідження кафедри, актуальні галузеві проблеми підприємств, що потребують аналізу та вирішення. Тематика кваліфікаційних робіт постійно переглядається і оновлюється (дод. А).

Здобувач має право самостійно обирати теми роботи (згідно з попередньою власною науково-дослідницькою роботою, майбутнім місцем роботи, можливостями отримання необхідної інформації на об'єкті дослідження тощо). Велике значення має обґрунтований та правильний вибір теми. Завчасний вибір теми кваліфікаційної роботи дозволяє здобувачеві використовувати виконані ним раніше курсові, науково-дослідні роботи, звіти з виробничої та техніко-економічної практик під час написання кваліфікаційної роботи. Відповідно, нагромадження теоретичного і практичного матеріалу, поступове його розширення і поглиблення дає змогу забезпечити високу якість і своєчасність виконання роботи. Тематика кваліфікаційних робіт орієнтовна, , може уточнюватися з урахуванням змін в бізнес-сфері, тенденцій інноваційного розвитку чи наукових інтересів студента-дипломника.

Бажано виконувати кваліфікаційну роботу за тематикою, яку замовляють державні установи, організації, підприємства та підприємницькі структури, які уклали з університетом контракти на навчання здобувачів або договори про співпрацю та співробітництво.

При виборі теми роботи важливо враховувати:

- актуальність теми на сучасному етапі в макроекономічному аспекті і для об'єкта дослідження;
- напрям науково-дослідної роботи здобувача і його професійні інтереси;
- пропозиції і запити підприємств і відомств;
- наукову проблематику кафедри підприємництва та бізнес-адміністрування;
- наявність інформації про об'єкт дослідження і можливість її ефективного використання в роботі;

– можливість застосування розроблених рекомендацій у практиці діяльності об'єкта дослідження.

Після затвердження теми науковий керівник розробляє для здобувача завдання на виконання кваліфікаційної роботи, в якому вказуються мета роботи, її зміст, послідовність виконання і конкретні терміни подання розділів роботи науковому керівникові (дод. Б).

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач одержує від наукового керівника консультації в затверджені для цього кафедрою дні. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням календарного плану підготовки кваліфікаційної роботи і щотижня інформує про це завідувача кафедри.

Темою кваліфікаційної роботи (предметом дослідження) є одна з актуальних проблем сучасного підприємництва, торгівлі чи біржової діяльності, що відповідає завданням та умінням, передбаченим освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля. Під час вибору теми визначається об'єкт, за матеріалами якого буде виконуватися робота. Це повинно бути підприємство будь-якої форми власності, яке є юридичною особою і має звітність. Діяльність цього підприємства повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми. Якщо здобувач не отримує пропозицій щодо досліджуваного об'єкта, то кафедра може призначити підприємство, з яким університет має відповідну угоду або яке має статистичну звітність у вільному доступі.

Після остаточного узгодження з науковим керівником і редагування обрані теми кваліфікаційних робіт із зазначенням об'єктів, на яких вони будуть виконуватися, розглядаються і обговорюються на засіданні кафедри. Викладач, який відповідає за організацію кваліфікаційної роботи на кафедрі, готує проєкт наказу по університету, в якому фіксується список студентів-дипломників, перелік тем кваліфікаційних робіт і наукові керівники. Усі подальші зміни (теми роботи, об'єкта дослідження, керівництва тощо) можливі тільки у виняткових випадках і в разі необхідності аргументуються письмово (заява дипломника), погоджуються з науковим керівником (візування заяви), у наказі за письмовим клопотанням кафедри зазначаються зміни (витяг з протоколу засідання).

Об'єкт дослідження може відрізнятись від бази техніко-економічної практики здобувача. Відповідно до підготовки бакалавра спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля це можуть бути підприємства будь-якої форми власності, що здійснюють діяльність з підприємництва, торгівлі чи біржової

діяльності і мають достатню інформаційно-статистичну базу для проведення кваліфікаційного дослідження.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачеві оформляє науковий керівник (дод. Б) перед початком переддипломної практики. Порушення здобувачем календарного плану виконання окремих підрозділів, розділів або роботи в цілому фіксується науковим керівником, який інформує про це завідувача кафедри. У разі невиконання графіка роботи за рішенням кафедри здобувач може бути недопущений до захисту кваліфікаційної роботи.

Термін виконання кваліфікаційної роботи встановлюється відповідно до навчального плану університету. Кваліфікаційна робота має виконуватися відповідно до затверджених календарного плану і завдання. На період виконання кваліфікаційних робіт на кафедрі складається загальний графік консультацій наукових керівників та консультантів.

Відповідно до календарних етапів здобувач має подавати роботу частинами для перегляду керівникові й консультантам. Про завершення виконання окремих підрозділів роботи свідчать підписи консультантів у графі «Завдання прийняв» на бланку завдання (дод. Б) і на титульній сторінці кваліфікаційної роботи.

У встановлений графіком термін завершена кваліфікаційна робота подається на рецензування в такій послідовності:

- 1) науковому керівникові;
 - 2) проходження перевірки на плагіат та отримання висновку щодо відсотка плагіату в роботі;
 - 3) на кафедру для надання внутрішньої рецензії. Після проходження внутрішнього рецензування та виправлення отриманих зауважень, кваліфікаційну роботу завантажують на гугл-диск;
 - 4) керівництву підприємства – об'єкта дослідження (цей пункт тільки у випадках якщо підприємство є замовником теми);
 - 5) завідувачу кафедри для прийняття остаточного рішення про допуск здобувача до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні комісії, про що свідчить підпис завідувача кафедри на титульній сторінці кваліфікаційної роботи;
- б) рецензенту.

3 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ Й СТРУКТУРИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота, як теоретико-прикладне дослідження, повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. **Загальний обсяг**

кваліфікаційної роботи бакалавра (починаючи з титульного аркуша до першої сторінки додатка) має міститися в таких межах: мінімально 55 сторінок - максимально 65 сторінок.

Рекомендується така структура кваліфікаційної роботи:

- титульна сторінка;
- бланк завдання;
- зміст;
- вступ (не більше двох сторінок);
- теоретичний розділ (орієнтовно 10–15 сторінок);
- аналітичний розділ (орієнтовно 15–20 сторінок);
- розділ проєктних пропозицій (орієнтовно 15–20 сторінок);
- висновки (не більше двох сторінок);
- список використаних джерел (до 30 джерел);
- додатки.

До пояснювальної записки додається презентація або графічний матеріал, який використовується здобувачем під час захисту роботи.

Титульний аркуш відображає назву вищого навчального закладу, найменування теми кваліфікаційної роботи, об'єкт дослідження, ПБ виконавця і керівників, консультантів, рік виконання. Титульний аркуш до кваліфікаційної роботи видає кафедра (керівник роботи). Його оформлення виконують згідно з вимогами кафедри.

Виконавець кваліфікаційної роботи несе повну відповідальність за відповідність назви теми кваліфікаційної роботи, написаної на титульному аркуші, назві теми, вказаної у завданні до кваліфікаційної роботи, а також у наказі про допуск здобувача до дипломного проєктування. При встановленні розбіжностей здобувач повинен з'ясувати їх з керівником роботи або методистом кафедри.

На зворотній стороні титульного аркуша у верхній його частині робиться напис:

«Кваліфікаційна робота здобувача виконана в повному обсязі відповідно до завдання та встановлених вимог. Допускається до захисту в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

(прізвище, ім'я, по батькові)»

Виправлення на титульному аркуші не допускаються.

Завдання на кваліфікаційну роботу видається здобувачеві керівником кваліфікаційної роботи на типовому бланку, де обов'язково вказується строк видачі завдання і його завершення. Строк виконання завдання встановлюється згідно з графіком навчального процесу. Завдання є основним регулятивним

документом щодо послідовності виконання кваліфікаційної роботи і контролю за її виконанням.

Зміст відображає складові частини роботи, починаючи зі вступу – усі розділи, підрозділи, пункти (якщо останні мають назву), а також висновки, список використаних джерел та ін. Встановлення місця розташування того чи іншого розділу в роботі проводять шляхом позначення у змісті (проти назви цього розділу) номера сторінки, з якої він починається у пояснювальній записці. Зміст здобувач обговорює з науковим керівником і фіксує в завданні.

Вступ кваліфікаційної роботи повинен містити дві сторінки тексту, в якому визначають та обґрунтовують **актуальність** теми, її практичну значущість для об'єкта дослідження, ступінь розробленості, характеризують **мету і завдання** дослідження, визначають його **предмет, об'єкт і методи дослідження**, характеризують джерела отриманої інформації, формують передбачуваний результат. Слово «Вступ» пишуть на третьому рядку аркуша (посередині). Номер розділу перед словом «Вступ» не ставлять.

Теоретичний розділ (10–15 сторінок) виконують з метою узагальнити існуючі проблеми за темою дослідження й напрями їх вирішення, що існують на думку фахівців. У цьому розділі роблять огляд літератури, нормативних і законодавчих актів, різних точок зору на проблему дослідження. В розділі рекомендується розглянути основні етапи розвитку економічної думки за обраною темою, зарубіжний досвід у цій сфері, проблеми в економіці України в цілому та в її окремих галузях і регіонах. Обов'язковим є наявність посилань (не менше п'яти) на використану літературу, наприклад: [1, 2]. Матеріали розділу повинні підкреслювати актуальність пропозицій, викладених у проектному розділі.

Аналітичний розділ присвячений техніко-економічній характеристиці або аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства чи організації – об'єкта проектування.

Аналіз господарської діяльності підприємства повинен торкатися основних аспектів його економіки з урахуванням специфіки галузі та тематики бакалаврської кваліфікаційної роботи. Склад і зміст основних підрозділів цього розділу – аналіз показників виробничої програми; аналіз показників стану, руху й ефективності використання основних засобів; аналіз показників із праці та її оплати; аналіз витрат; аналіз доходів; аналіз фінансових результатів, аналіз фінансового стану – визначається за принципами необхідності та достатності аналітичних даних для подальшої розробки проектною пропозиції в бакалаврській роботі.

Варто врахувати, що аналіз і висновки повинні здійснюватися на базі фінансово-статистичної звітності об'єкта дослідження, даних первинного бухгалтерського обліку, даних офіційних статистичних збірників, програм розвитку регіону й галузі.

Для проведення вірогідного аналізу і визначення стійких тенденцій змінювання досліджуваної проблеми дані повинні бути використані не **менш ніж за три роки**. Аналітичні матеріали й другорядні розрахунки мають бути аргументовані, узагальнені й представлені в таблицях. Найбільш об'ємні з них потрібно розміщувати в додатках. Усі розрахунки виконують із застосуванням сучасного програмного забезпечення.

Рекомендований обсяг розділу – 10–15 сторінок.

Розділ проєктних пропозицій містить розробки автора роботи відповідно до тематики кваліфікаційних робіт. Цей розділ повинен містити пропозиції (не більше двох), рекомендації, розробки у сфері вдосконалення керування фінансово-господарською, технічною, інноваційною чи організаційною діяльністю підприємств різних форм власності, а також підприємств торгівлі чи сфери біржової діяльності з відповідними обґрунтуваннями. У ньому також можуть бути відображені інноваційні рекомендації, розроблені здобувачем методики, реальні інвестиційні проєкти та бізнес-плани. Пропозиції і рекомендації повинні супроводжуватися фінансовими розрахунками. У разі необхідності висновки та пропозиції можуть підтверджуватися відповідними документами, що характеризують їх упровадження і застосування в практиці діяльності суб'єкта господарювання.

Рекомендований обсяг розділу – 10–15 сторінок.

У висновку в логічній послідовності викладають основні тези (зокрема, пропозиції) кваліфікаційної роботи за такою схемою: основні й найбільш істотні результати аналізу, рекомендації, пропозиції і ефект від їх упровадження. Обсяг висновку – дві сторінки. У них необхідно:

– навести основні узагальнені висновки, які автор зробив, посилаючись на аналіз господарської діяльності об'єкта дослідження;

– вказати заходи, які пропонуються автором у рекомендаційному розділі, і очікуваний ефект від упровадження запропонованих заходів, методологічних підходів, пропозицій тощо.

У висновках не можуть міститися пропозиції, які не були розглянуті й обґрунтовані у кваліфікаційній роботі. Варто звернути увагу на те, що вступ і висновок повинні давати повне уявлення про мету, структуру й зміст роботи в цілому.

До списку використаних джерел включають тільки ті джерела, які були вивчені під час виконання роботи. На ті джерела, матеріали яких наводилися в пояснювальній записці, у відповідних місцях роблять посилання. Кількість джерел повинна становити від 25-ти до 30-ти. Список літератури розташовують в алфавітному порядку. Спочатку наводять закони України, постанови Кабінету Міністрів України, накази, листи ДПА України, НБУ, положення і інструкції, літературні джерела (підручники, статті, монографії, статистичні збірники тощо). Іншомовні джерела наводять наприкінці списку літератури.

До додатків можуть включатися допоміжні матеріали й розрахунки, таблиці вихідних даних, бланки статистичної звітності та інші матеріали, які перевантажують текст пояснювальної записки. Обсяг додатків не повинен перевищувати 10-ти сторінок.

Окремо до кваліфікаційної роботи подають **реферат** (дод. Ж). Він повинен містити інформацію про обсяг роботи, кількість ілюстрацій і таблиць, актуальність, *предмет, об'єкт та методи дослідження, результат дослідження*, перелік основних термінів за темою. Перелік опорних слів (словосполучень) повинен відображати спрямування виконаної роботи. Кількість опорних слів – 5–6. Опорні слова (словосполучення) записують великими літерами у називному відмінку, відокремлюючи одне слово від іншого комою.

Рекомендований розмір реферату (не більше однієї сторінки) дає змогу з'ясувати зміст виконаної роботи.

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна частина

Матеріал кваліфікаційної роботи необхідно подати в такій послідовності:

- титульний аркуш;
- бланк завдання;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки;
- окремо до роботи додається реферат.

Завершену й оформлену належним чином роботу обов'язково підписують на титульному аркуші й на бланку завдання: здобувач – автор роботи, науковий керівник, консультанти, завідувач кафедри.

Завдання на кваліфікаційну роботу, підписане науковим керівником, консультантами і здобувачем, затверджене завідувачем кафедри, при оформленні кваліфікаційної роботи потрібно розмістити після титульного аркуша.

Мовою кваліфікаційної роботи може бути українська або мова країн ЄС, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів з літературних джерел неприпустиме.

У разі виконання роботи за допомогою комп'ютера її виконують на аркушах стандартного білого паперу формату А4 (210 мм × 297 мм) – 14-й кегль, 1,5 інтервал, шрифт *Times New Roman* з розрахунку 30 рядків на сторінці. Текст розміщують на сторінці, яка обмежується полями: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 15 мм. Вирівнювання тексту здійснюють за шириною.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи й підрозділи (параграфи) згідно з планом роботи. Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи – ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ – друкують великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами по центру сторінки. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком розділу й заголовком підрозділу дорівнює одному інтервалу основного тексту. Відстань між заголовком підрозділу і текстом має дорівнювати двом інтервалам основного тексту.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи (зміст, вступ, розділ, висновки й пропозиції, список використаних джерел, додатки) потрібно починати з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів (параграфів), рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок і на якому номер сторінки **не ставлять**. Нумерацію подальших сторінок тексту кваліфікаційної роботи (крім титульної) проставляють **внизу аркуша (по центру)**; вона є наскрізною упродовж всієї роботи. Бланк завдання має дві сторінки (оборотний аркуш),

його нумерують, як сторінку 2, зміст нумерують, як сторінку 3 і т. д. Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Номер розділу ставлять після слів «РОЗДІЛ»; крапку після номера розділу не ставлять. Підрозділи (параграфи) нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставлять крапку, наприклад: 1.4 (четвертий підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку розміщують заголовок підрозділу.

Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, тому в тексті на кожну з них має бути посилання з коментарем. Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) потрібно подавати безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи, їх включають до загальної нумерації. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті. Ілюстрації позначають словом «Рисунок ___» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рисунок 1.2 – Види підприємств (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією з лівого краю з абзацу.

Таблиці, формули, посилання

Цифровий матеріал, як правило, подають у вигляді таблиць. Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу.

Зліва розміщують напис «Таблиця», із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: Таблиця 2.3 – Показники інтенсивності руху кадрів (третя таблиці другого розділу). Назву і номер таблиці подають в одному рядку. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери і розміщують над таблицею зліва. Назву не підкреслюють. Заголовки граф таблиць починають з великих літер, підзаголовки – з малих (якщо вони складають одне речення із заголовком) і з великих (якщо вони є самостійними). Заголовки колонок таблиць починають з великої літери (в називному відмінку однини).

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту тексту або з поворотом за годинниковою стрілкою. У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшою

частиною пишуть «Продовж. табл.», із зазначенням номера таблиці, назву таблиці не повторюють.

У таблицях потрібно обов'язково зазначати одиниці вимірювання. Якщо всі одиниці вимірювання однакові для всіх показників таблиці, їх наводять у заголовку. Одиниці вимірювання мають наводитися відповідно до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули у кваліфікаційній роботі нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу).

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони подані у формулі, кожне – з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули треба залишати не менше ніж один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його потрібно перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (·) і ділення (:).

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела інформації варто зазначати порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у працях [1–6]...».

Посилання на ілюстрацію та її номер подають так: рис. 2.9, на формули – за порядковим номером формули, наприклад: у формулі (3.1), на таблиці – у табл. 1.2. У повторних посиланнях на таблиці й ілюстрації треба вживати скорочене слово «дивись», наприклад: див. табл. 1.2, див. рис. 3.3.

Список використаних джерел

Список використаних джерел потрібно розміщувати за алфавітом або за порядком згадування у тексті. Іноземні джерела наводять після вітчизняних. За вимогами, прийнятими на кафедрі, при оформленні списку використаних джерел потрібно використовувати чинний стандарт ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016–07–01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с. – З внесеними поправками.

Додатки

Додатки до кваліфікаційної роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою. Крім того,

у додатки доцільно включати допоміжні матеріали, необхідні для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи: реальні документи підприємства; рекламні матеріали; проміжні математичні викладки, економічні докази, формули, розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції, методики, опис алгоритмів і програм розв'язання задач, розроблених у процесі виконання кваліфікаційної роботи; ілюстрації допоміжного спрямування.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи і розміщують в порядку появи посилань на них у тексті.

Посередині рядка малими літерами (з першої великої) друкують слово «Додаток» і поряд велику літеру, що його позначає. Заголовок додатка має бути написаний або надрукований малими літерами (з першої великої) симетрично до тексту сторінки. Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад,

Додаток А

Методика розрахунку показників виробничої програми

Один додаток у тексті позначають як додаток А.

Рисунки, таблиці й формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рисунок Д.1 – другий рисунок першого розділу додатка Д, формула (А.1) – перша формула додатка А.

5 РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завершену кваліфікаційну роботу рецензують відповідно до порядку виконання кваліфікаційної роботи, зазначеному в розділі 2 цих методичних рекомендацій. Першим роботу рецензує науковий керівник, який складає відгук на неї на аркуші подання деканату. У відгуку стисло дають оцінку якості виконання роботи і самостійної роботи здобувача над нею і роблять висновок про можливість допуску кваліфікаційної роботи до захисту при комісії.

Обов'язковим етапом є проходження перевірки на плагіат та отримання висновку щодо відсотка плагіату в роботі, цей висновок подається разом з роботою при захисті.

У разі позитивного відгуку наукового керівника кваліфікаційну роботу подають на кафедру для проведення внутрішньої рецензії, де перевіряють відповідність кваліфікаційної роботи вимогам щодо виконання, оформлення та захисту.

Захист кваліфікаційних робіт здійснюють у присутності комісії, яку очолює провідний фахівець від підприємства або доктор економічних наук, професор іншого ЗВО. До захисту допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки здобувачів, допущених до захисту, подає декан факультету. Здобувач, який прибув на захист, повинен мати, крім матеріалів роботи, відгук керівника проєкту й рецензію на подану роботу. Відгук (у поданні з деканату) і рецензія перед початком засідання комісії надаються секретареві. У разі відсутності подання та рецензії здобувач до захисту не допускається.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється публічно у присутності комісії. Основні положення кваліфікаційної роботи викладаються здобувачем у доповіді протягом 5–7 хвилин, у якій стисло вказуються актуальність дослідження, мета роботи, основні результати аналізу, найважливіші висновки й пропозиції. Після закінчення доповіді зачитується рецензія на кваліфікаційну роботу. Здобувач висловлює своє ставлення до зауважень. З урахуванням одержаної інформації члени комісії формулюють питання, що можуть виходити за коло проблем, розглянутих у кваліфікаційній роботі, торкатися інших відомостей, якими повинен володіти майбутній фахівець.

Після захисту всіх робіт у цей же день комісія проводить закрите обговорення рівня поданих робіт та їх захисту. Відразу після оголошення результатів захисту здобувачі повинні здати роботи на кафедру під розписку.

Захист може проходити як в університеті, так і на базових об'єктах дослідження – на підприємствах, в організаціях, установах.

6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підсумкову оцінку кваліфікаційної роботи здобувача має надати комісія, рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає. При визначенні комісією оцінки роботи враховують такі чинники:

- актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи;
- відповідність результатів, досягнутих у роботі, поставленій меті й завданням;
- зв'язок із програмами науково-дослідної роботи університету;
- логічність і послідовність викладення матеріалу, що досліджується;
- рівень оволодіння та застосування мультимедійної техніки (за наявності), використання роздавального матеріалу;

- рівень практичного дослідження проблеми, реальність і суттєвість запропонованих рекомендацій;
- рівень теоретичного дослідження, ступінь вивчення сучасних методів;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- особливості самостійної роботи здобувача.

Комісія звертає також увагу на якість захисту роботи. Здобувач повинен стисло, послідовно й чітко викласти основні результати дослідження, аргументовано захищати свої пропозиції та погляди на проблему, володіти культурою презентації наукової праці. Крім того, враховують загальний рівень підготовки здобувача. Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт та їх відповідність шкалі ECTS представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт та їх відповідність шкалі ECTS

100-бальна шкала	Рівень компетентності	Чотирибальна/двобальна шкала	
		екзамен	залік
90–100	високий	відмінно	зараховано
82–89	достатній	добре	
74–81			
64–73	середній	задовільно	
60–63			
35–59	низький	незадовільно	не зараховано

Здобувачі, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються з навчального закладу з академічною довідкою. Після захисту кваліфікаційна робота зберігається в архіві університету.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо подана керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом; написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по університету; не пройшла перевірку на плагіат або відсоток унікальності є низьким, виконана не самостійно; структура не відповідає вимогам; відсутнє економічне обґрунтування пропонування заходів; не оправлена у тверду палітурку; недбало оформлена.

ДОДАТОК А

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

1. Аналіз бізнес-ризиків на прикладі...
2. Виробничі бізнес-ресурси: їх стан та ефективність використання.
3. Економічна безпека бізнесу та її значення в умовах ринкової економіки.
4. Зовнішньоекономічне підприємництво в умовах ринку.
5. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті розвитку підприємництва об'єднаних територіальних громад (на прикладі...).
6. Лізингова бізнес-діяльність в умовах ринку.
7. Методи запобігання ризикам у підприємстві.
8. Механізм підвищення рівня ефективності операційної діяльності торговельного підприємства (на прикладі...).
9. Міжнародний лістинг як джерело фінансування суб'єктів вітчизняного бізнес-середовища.
10. Моделювання ефективної системи управління прибутком в підприємстві.
11. Мотивація праці персоналу в сучасних умовах господарювання.
12. Обґрунтування основних напрямів економічної стратегії підприємства.
13. Операційна діяльність малого та середнього бізнесу в умовах ринкової економіки.
14. Організаційні передумови формування внутрішньоекономічного механізму бізнесу.
15. Організація матеріального стимулювання та матеріальної відповідальності на рівні бізнес-підрозділів.
16. Підприємництво в електронній комерції (на прикладі...).
17. Промислова інфраструктура та її значення для ефективного функціонування підприємства.
18. Розробка стратегії зниження витрат в умовах ринкової економіки.
19. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу.
20. Сучасні інформаційні технології ведення бізнесу.
21. Сучасні підходи до формування інвестиційної привабливості бізнесу.
22. Сучасні підходи та методи реалізації товарів і послуг суб'єктами мікропідприємництва.
23. Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сфері сервісного обслуговування населення.
24. Якість продукції та її вплив на конкурентоздатність підприємства.

ДОДАТОК Б

Бланк завдання на кваліфікаційну роботу

Форма № Н-9.01

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 076 – Підприємництво та торгівля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д-р екон. наук, проф. Димченко О. В.

«__» _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧЕВІ

Іодковській Дар'ї Владиславівні
(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи	
ПІБ, вчене звання та ступінь керівника роботи, затверджені наказом вищого навчального закладу від..... (дата)	
2. Строк подання здобувачем роботи	
3. Вихідні дані до роботи	
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)	
5. Перелік графічного матеріалу	

6. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

Керівник роботи _____ (підпис)

Завдання прийняв здобувач _____ (підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ДОДАТОК В
Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи

Вступ	
Розділ 1 Теоретичні засади формування та реалізації стратегії конкурентоздатності підприємства	
1.1 Поняття конкурентоздатності підприємства.....	
1.2 Аналіз конкурентних стратегій за класифікаційними ознаками.....	
Розділ 2 Оцінка стратегії конкурентоздатності ПАТ «Енергоресурс»	
2.1 Техніко-економічна характеристика ПАТ «Енергоресурс».....	
2.2 Аналіз виробничої програми.....	
2.3 Аналіз фінансових показників.....	
Розділ 3 Розробка стратегії забезпечення конкурентоздатності ПАТ «Енергоресурс»	
3.1 Стандартизація як найважливіша складова забезпечення конкурентоздатності підприємства.....	
3.2 Упровадження енергозберігаючих технологій в рамках підвищення конкурентоздатності підприємства.....	
Висновки	
Список використаних джерел	
Додатки	

ДОДАТОК Г

Титульна сторінка кваліфікаційної роботи

Форма № Н-9.02

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту

Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи

здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему «**Діагностика й розробка напрямів підвищення**
конкурентоздатності ПАТ «Енергоресурс»»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ПТБ _____
напряму підготовки _____

(прізвище та ініціали)

Керівник

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(прізвище та ініціали)

202_ року

ДОДАТОК Д

Приклади оформлення таблиці та ілюстрації

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2.7 – Склад і структура фонду оплати праці

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %
1. Основна заробітна плата	946,6	69,9	1 069,4	64,9	1 338,4	61,5
2. Додаткова заробітна плата	387,7	28,6	546,8	33,2	779,4	35,8
3. Інші компенсаційні виплати	20,9	1,5	30,5	1,9	58,6	2,7
Всього	1 355,2	100	1 646,7	100	2 176,4	100

Приклад оформлення ілюстрації

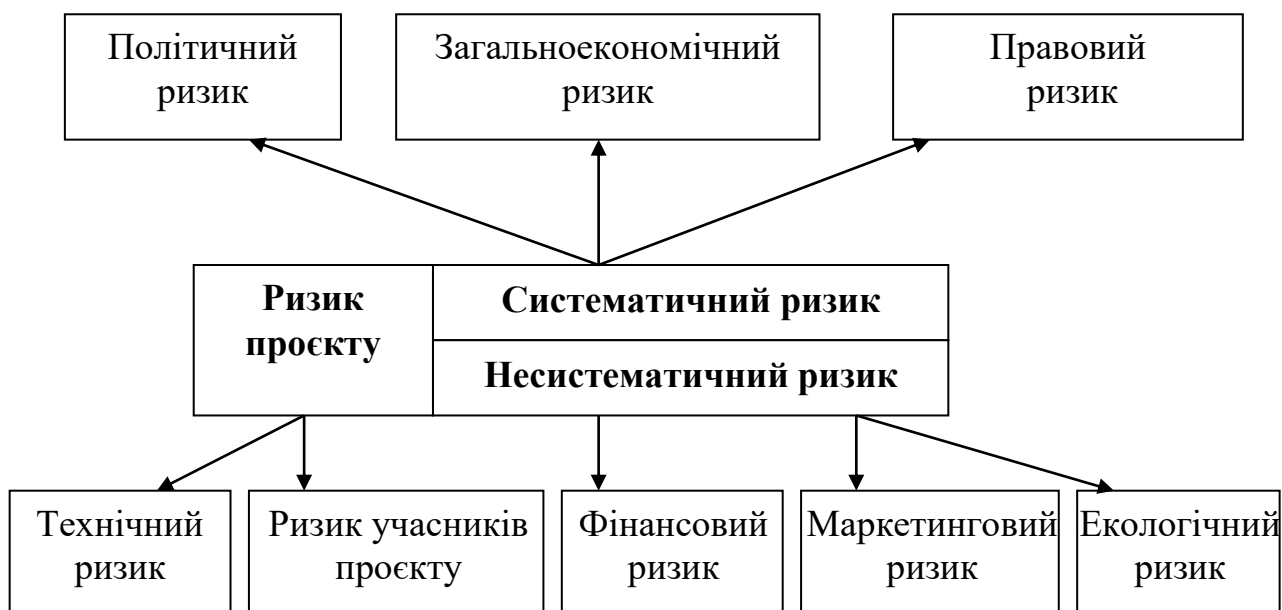

Рисунок 2.1 – Форми інвестиційного ризику

ДОДАТОК Е

Титульна сторінка графічного матеріалу до кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування

**ГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Назва теми кваліфікаційної роботи

здобувач 4 курсу групи ПТБ__
напряму підготовки _____

Прізвище, ініціали

Підпис здобувача

Науковий керівник:
науковий ступінь,
посада

Прізвище, ініціали

Підпис керівника

202__ р.

ДОДАТОК Ж

Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота за темою «Діагностика й розробка напрямів підвищення конкурентоздатності ПАТ «Енергоресурс».

Кваліфікаційна робота містить 52 сторінки, 7 рисунків, 21 таблицю, 30 використаних джерел, 5 додатків.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка напрямів підвищення конкурентоздатності ПАТ «Енергоресурс».

Об'єкт дослідження – процеси управління господарською діяльністю ПАТ «Енергоресурс».

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні та методичні засади формування стратегії розвитку ПАТ «Енергоресурс».

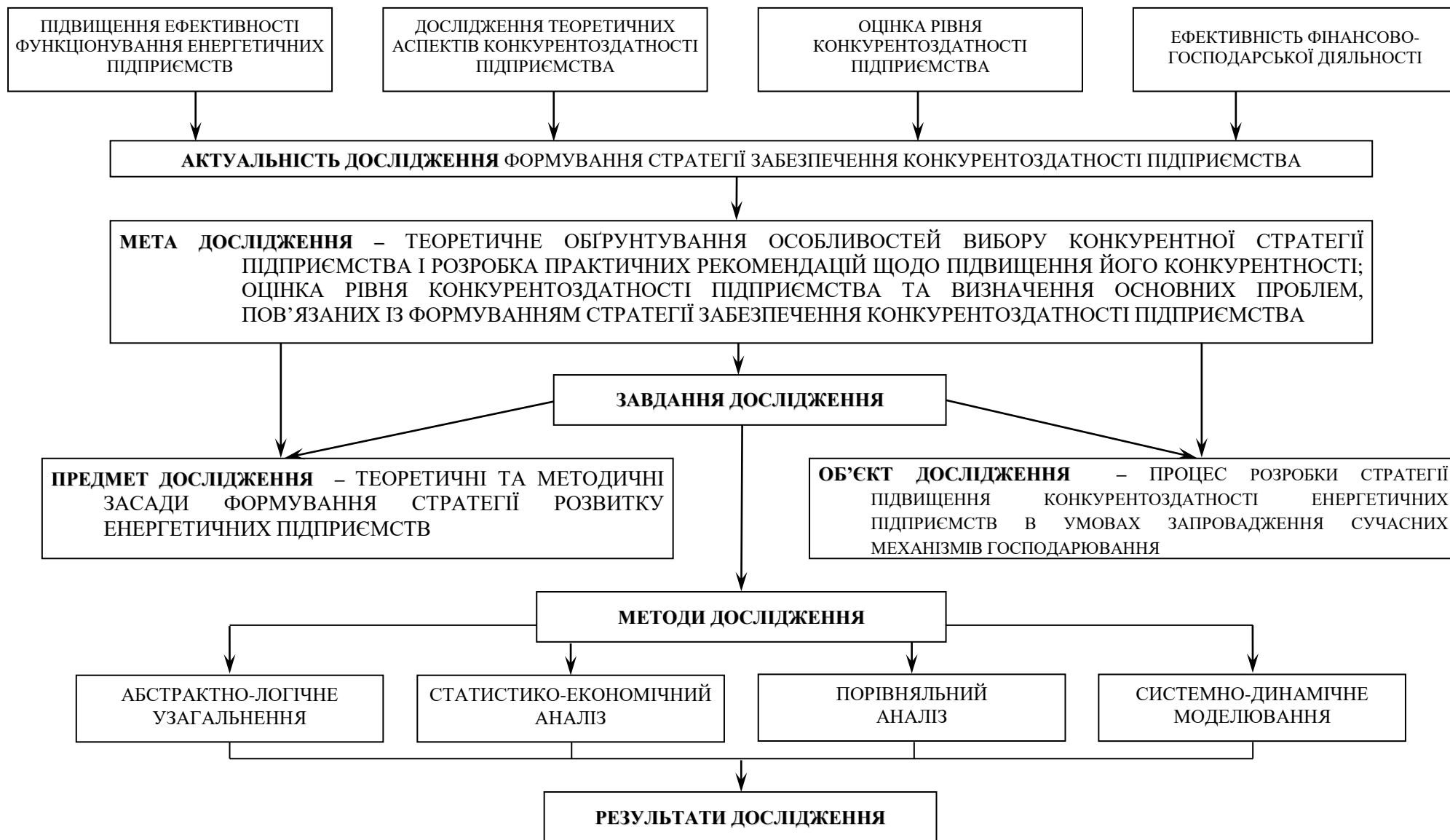
Методи дослідження: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), статистико-економічний (ряди динаміки, метод балів, SWOT-аналіз, матриця БКГ), системно-динамічне моделювання (розробка конкурентної стратегії розвитку енергетичних підприємств) та ін.

Розроблено стратегію забезпечення конкурентоздатності аналізованого підприємства та впроваджено пропозицію щодо втілення енергозберігаючих технологій.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності ПАТ «Енергоресурс» та в діяльності інших енергетичних підприємств України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ, КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ, ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВИРОБНИЧІ ФОНДИ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ.

ДОДАТОК И
СТРУКТУРНА СХЕМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
«ДІАГНОСТИКА Й РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПАТ «ЕНЕРГОРЕСУРС»»

Електронне навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 076 – Підприємництво та торгівля, освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Укладач **РУДАЧЕНКО** Ольга Олександрівна

Відповідальний за випуск *О. В. Димченко*

Редактор *О. А. Норик*

Комп'ютерне верстання *О. О. Рудаченко*

План 2024, поз. 436М

Підп. до друку 06.11.2024. Формат 60 × 84/16.

Ум. друк. арк. 1,7.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Черноглазівська (Маршала Бажанова), 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: office@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.